

Årsmelding
2016

ARKEOLOGISK
MUSEUM

Universitetet i Stavanger

Universitetet
i Stavanger

Arkeologisk museum 2016

Arkeologisk museum (AM)

er en del av Universitetet i Stavanger (UiS) og er et av landets seks universitetsmuseer. Organisasjonsmessig er museet plassert på nivå med fakultetene ved UiS, med fire fagavdelinger og en felles administrasjon. Museumsdirektøren representerer AM i universitetets toppledergruppe.

De økonomiske rammene er fastsatt av museumsdirektøren etter delegert fullmakt fra universitetsdirektøren på grunnlag av universitetsstyrets fordeling av budsjettrammen i henhold til Kunnskapsdepartementets årlige tildelingsbrev.

I tråd med universitetets visjon har museet som mål å være et nyskapende og innovativt museum. Visjonen til museet er «Det åpne museet». Disse perspektivene er forankret i plandokumentet «Strategi for Arkeologisk museum 2014–2017» og er styrende for museets virksomhet.

Store investeringer på museet, første spa-destikk for det nye besøkscenteret på Jernaldergarden på Ullandhaug, oppdraget med å restaurere Stavanger domkirkes kleberstein fram mot kirkens og byens 900-års jubileum i 2025, en million kroner ekstra til henholdsvis kildesikring og formidlingstiltak er noen av sakene som kjennetegner arbeidsåret 2016 ved Arkeologisk museum (AM).

At det heller ikke i år ble rom på statsbudsjettet for det ferdigprosjekterte magasin- og formidlingsbygget, var selvsagt skuffende. Til tross for stor innsats i arbeidet med å fremme byggesaken for bevilgende myndigheter lyktes det ikke å få flyttet prosjektet som i Statsbudsjettet figurerer under overskriften «Prosjekt som er førte fram til forprosjekt» over til lista over prosjekter som skal realiseres.

Publikumsbesøket har økt både på museet og på Jernaldergarden på Ullandhaug som resultat av åpning av nye utstillinger og gode publikumsarrangementer. Det samlede besøkstallet for disse to stedene var 58 781, en oppgang på 5 600 fra året før.

Økonomisk nedgangstider i Rogaland har så langt ikke medført mindre aktivitet i forn-

minnevernet og utgravingsvirksomheten. 2016 var et travelt år, og spesielt kan en trekke fram undersøkelsen av et stort røysfelt på Øvre Øksnevad i Klepp kommune der det ble avdekket bosetningsspor og over 100 graver fra tidsrommet eldre bronsealder til jernalder.

Det foregår et generasjonsskifte på museet. En rekke ansatte med lang fartstid og erfaring har gått over i pensjonistenes rekke og tar med seg kunnskap og kompetanse. Samtidig kommer nye og yngre krefter til og tilfører organisasjonen nye impulser og energi.

Det nye museumsstyret for perioden 2016–2019 avholdt fem styremøter i løpet av året. I april ble det arrangert et styremøte der det bl.a. ble informert om museets organisasjon, strategiske satsninger, budsjett 2016 og om planene om nybygg ved AM og på Jernaldergarden.

Styret har i tillegg til behandling av årsplan, disponeringsskriv og regnskapsrapporter bl.a. også behandlet bemanningsplan for museet (2017–2019), organisasjonsutviklingsprosjektet ved UiS (2015–2016), Revisjon av Strategisk plan for UiS og programområdesøknader for forskning.

Stavanger 22.02 2017

Tove Frantzen
Tove Frantzen
styreleder

Ole Madsen
Ole Madsen
direktør

Samfunnskontakt

Aktuelt og publikumsvennlig museum

26. april åpnet den første modulen – «Møt mennesket» – i museets nye hovedutstilling. Her presenteres skjeletter fra museets samlinger i stille og verdige omgivelser. Det ble også publisert en egen utstillingskatalog. Et omfattende arbeid med å klargjøre utstillingslokalene til de neste to modulene i hovedutstillingen ble påbegynt. For å gi rom til en moderne utstilling som oppfyller dagens krav til sikkerhet og tekniske løsninger ble vegger flyttet, lysrigg sikret og elektrisk anlegg forbedret.

I april åpnet også utstillingen «De utvalgte». Til denne utstillingen valgte museets ansatte ut gjenstander som betyr noe spesielt for dem faglig og personlig. I løpet av året ble det produsert flere mindre utstillinger, f.eks. en samling gjenstander fra eldre jernalder og «En rød tråd» med gjenstander knyttet til tekstilarbeid som ble satt opp i forbindelse med seminar og workshop om brikkevev og ullproduksjon.

Etter at det mest risikofylte sprengningsarbeidet i forbindelse med Ryfast

var avsluttet i oktober, ble gull- og glassgjenstander pakket opp fra sikker lagring i magasinet og igjen montert i utstillingene.

Utstillingen «Utferd» ble oppgradert med bl.a. et digitalt/interaktivt kart hvor besøkende kan hente fram informasjon om ferdsl, handel og utvandring i vikingtiden.

Utstillings- og undervisningslokalene i underetasjen ble omgjort til et selvbetjent aktivitetsområde for barn og familier.

Byggingen av det nye besøkscenteret på Jernaldergården på Ullandhaug startet i desember. Byggeprosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom UiS og Statsbygg, og Kruse Smith er totalentreprenør. Bygget er planlagt å stå ferdig i oktober 2017.

Skoletjenesten tok imot 268 skoleklasser og barnehagegrupper. I samarbeid med Johannes læringscenter ble det utviklet et opplæringsstilbud til flyktninger som har fått opphold i Norge. Tilbudet er et tiltak for å bli kjent med samfunnet og det norske språket, og opplæringen skjer gjennom inkluderende historiefortelling.

Det ble holdt 14 populærvitenskapelige tirsdaysforedrag med emner innen

kulturhistorie og naturvitenskap i vår- og høstsesongen. Fire nummer av tidsskriftet Frå haug ok heiðni ble publisert. Over 2000 personer deltok på årets «Museumsnatt» – et fellesarrangement mellom AM og Museum Stavanger (MUST).

Det ble i 2016 satt publikumsrekord med et samlet besøkstall for Arkeologisk museum og Jernaldergården på hele 58 781.

Forståelse for kulturminnevern

Også i 2016 arbeidet museet for å øke forståelsen for verdien av kulturminnevern. I forbindelse med utgravingsprosjektene har det blitt utviklet gode formidlingstiltak særlig rettet mot lokalbefolkningen og skolene i nærmiljøet. Det ble arrangert «Åpen dag» på utgravingsfeltet på Øksnevad, Bokn og Mosterøy, der publikum fikk møte arkeologer og botanikere i felt og fikk informasjon om utgravningene. En har også tatt imot cruisebesøkende i felt. En rekke foredrag er holdt både på museet og på ulike steder i fylket, en har samarbeidet med lokalhistoriske foreninger og deltatt på markedsdager i Rogaland. Publikumsresponsen viser at dette har vært en særdeles god måte å formidle museets prosjekter på og arkeologi generelt. Det er viktig at museet når bredt ut, og at vi er til stede der folk er.

Både på museets hjemmeside, på Norark.no og i sosiale medier informeres det kontinuerlig om våre arkeologiske undersøkelser og nye funn. En stadig større del av museets fotos og gjenstandskataloger er nå tilgjengelige på nett.

Nettverk og partnerskap

En rekke av museets ansatte deltar aktivt i ulike nettverk nasjonalt og internasjonalt, både innen ulike forskningsprosjekter og andre museumsrelaterte områder. Deltakerne i nettverkene bidrar til forskningen ved AM gjennom publikasjoner, konferansedeltakelser, bidrag til forskerforum ved egne og inviterte forskere, søknader til NFR-program samt formidling.

DELTADELSE I UIS' PROGRAMOMRÅDER INNEN FORSKNING:

- **BEVARES** (2014–2016) – Biological Environmental and Archaeological inter-disciplinary REsearch on life-course, material and materiality in human depositions.

Årsstatistikk

		2014	2015	2016
Publisert	AmS-småtrykk	2	0	1
	Frå haug ok heiðni	4	4	4
	Skolekontakten	1	1	0
	Aktivitetskalender	2	1	1
	Utstillingsguide	0	2	4
	Foldere	2	2	6
Utstillinger (nye)	Egenproduserte ¹	7	3	2
	Innlånte	0	0	0
Besøk	Arkeologisk museum (AM)	22 022	24 998	27 002
	Jernaldergården (JAG)	13 258	16 241	20 077
	Skoletjeneste AM og JAG	9 535	10 264	10 415
	Andre steder i regi av AM ²	5 794	1 679	1 287
	Samlet besøk	50 609	53 182	58 781
Publikumstilbud	Antall omvisinger AM og JAG (skoleklasser ikke medregnet)	297	284	444
	Utstillingsåpninger	1	2	1
	Aktivitetsdager	104	76	94
	Utstillingsåpninger	2	1	2
	Aktivitetsdager	76	94	208
	Foredrag	15	16	14

¹ Tallet for 2014 omfatter alle utstillinger som ble vist dette året. Tallene for 2015 og 2016 gjelder antall nye utstillinger.

² Nedgangen i 2015 og 2016 skyldes i hovedsak at vi trakk oss ut av vikingmarkedet i Hafsråfjord.

- **ARI (2016–2018)** – Animals Mediating the Real and the Imaginary.

DELTADELSE I EKSTERNE FORSKINGSNETTVERK:

- **Agrarnettverket** – en del av Norges Forskningsråds satsing på samarbeidsprosjekt UNI-Museer, Forsking i Fellesskap for å styrke forskning og samarbeid mellom de norske universitetsmuseene – ble avsluttet i 2016.
- **Joint Proxies** (Joint research on human and natural adaption to changing climates and environments in the High North). Samarbeidsprosjekt mellom over 20 forskere fra de nordiske landene, England, Skottland, Grønland, Kanada og Russland. Finansierte av Universitetet i Tromsø og Norges forskningsråd.
- **Buried things** – Recent Discoveries of Viking Graves in Iceland and Western Norway. Samarbeidsprosjekt innen forskning på nyere forvaltningsundersøkelser med yngre jernalder/vikingtidsmateriale fra Vestlandet (Arkeologisk museum og Universitetets museet i Bergen) sammen med materiale fra Island (Institutt for arkeologi).
- **HaNoA** – Harbours in the North Atlantic (800–1300 AD). Tverrfaglig internasjonalt prosjekt for å lokalisere og analysere havner/handelsplasser på de nordatlantiske øyene, finansiert av det tyske forskningsrådet (Deutsche Forschungsgemeinschaft).
- **MEDHEAL600** som er organisert av Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, med finansiering gjennom Norges Forskningsråd/FRIPRO.
- **Animals in changing environments:** Cultural mediation and semiotic analysis. Tverrfaglig prosjekt i skjæringspunktet arkeologi, filosofi og semiotikk med forskere fra Norge (UiS og UiA) og Estland (University of Tartu). Finansierte av Norway Grants.
- **ECHO** – Charismatic objects – from the Roman to the Medieval Period. Nettverket studerer meningsbærende objekter som uttrykker kollektivt bevarte historier som kommuniserer via farger, formspråk og materialvalg. Finansierte av KHM, Universitetet i Oslo.
- **Sachsensymposiet.** Internasjonalt forskningsnettverk for studiet av folkevandringstid i Nord-Europa.
- **North Roe Felsite Project.** Forsking på råstoffbruk i steinalderen og neolittiske steinbrudd. Finansierte via University College Dublin.

DELTADELSE I MUSEUMSNETTVERK

Nasjonalt og internasjonalt:

- De arkeologiske museene (DAM).
- Universitets- og høgskolerådets museumsutvalg (UHR-M).
- Norges museumsforbund (NMF).
- International Council of Museums (ICOM).
- International Council on Monuments and Sites (ICOMOS).

Universitetet i Stavanger er siden 2009 medeier i Universitetsmuseenes IT-organisasjon (MUSIT) og har faste representanter i koordineringsgruppa for kulturhistorie samt i de ulike fag- og referansegruppene.

Regionalt og lokalt:

Arkeologisk museum har et godt samarbeid med de andre museene og reiselivsaktørene i regionen. Vi deltar i Barnas Rogaland, et markedsførings-samarbeid for familieaktiviteter i Rogaland. Kongeparken er største bidragsyter.

Museumsbyen Stavanger er et billett-samarbeid mellom MUST, Norsk Oljemuseum og Arkeologisk museum i sommersesongen.

Media

De to store mediasakene for Arkeologisk museum i 2016 var arbeidene med restaureringen av klebersteinen på Stavanger domkirke og budsjettforhandlingene i forbindelse med bevilgninger til nybygg ved museet. Ellers har det vært mye positiv medieoppmærksomhet rundt vårt arbeid både i lokale og regionale medier knyttet til ulike feltoppdrag, utstillinger og formidlingstiltak.

UiS er deleier i Forskning.no, og forskning fra Arkeologisk museum blir her presentert i en populærvitenskapelig ramme. Prosjektledere og andre feltansatte har levert aktuelt stoff til Norark.no, som er en blogg for arkeologiske utgravinger, drevet av de fem universitetsmuseene i Norge som gjennomfører arkeologiske utgravinger.

Arkeologisk museum har en aktiv Facebookside og har i 2016 økt fra 3352 følgere til 4604, en økning på hele 38 prosent. På Instagram er antall følgere økt fra 1384 til 1718, dvs. en økning på 24 prosent. Antall besøk på hjemmesiden am.uis.no var 42 836 mot 37 702 i 2015, dvs. en økning på 13,62 prosent.

Oppslag i ulike medier

Media	2015	2016
Lokal/regionavis	30	55
Nasjonalavis	-	2
Lokalradio	7	2
Nasjonal radio	-	3
Lokal-TV	5	2
Kronikker	-	1
Blogginlegg på Norark	12	31
Saker på forskning.no	2	4
Til sammen	42	100

Nettoppslag er ikke medregnet.

Vern for fremtiden

Forskning og utvikling

AM hadde i 2016 to programområder for forskning: BEVARES og ARI.

Agrarnettverket, som var en del av NFR-satsingen UNIMUSEER, ble avsluttet i 2016 og gav ut antologien: «Agrarian living in the North BC 1800–1000 AD. Studies in rural settlements and farming in Norway». Sju deltakere fra AM bidro her med artikler (nivå 1 i CRISStin-systemet). Et underprosjekt av agrarnettverket, «Gården som sosial arena», har utgitt antologien «The farm as a social arena», der to deltakere fra AM bidro med tre artikler (nivå 2 i CRISStin-systemet).

Det ble tildelt én helårs forskningstermin i 2016. I tillegg ble det fristilt midler til ansatte uten forskningstid, og to personer ble hver tildelt 14 ukeverk for å arbeide med forskningspublikasjoner.

En av stipendiatene disputerte for doktorgraden i arkeologi, og det ble tilsatt tre nye stipendiater innen områdene museologi, arkeologi og arkeobotanikk.

To forskere er medlemmer av UiS-prosjektet «Kvinner til topps – Universitetet i Stavanger i balanse og bevegelse» som mottar støtte fra NFR-programmet BALANSE. Prosjektet skal stimulere til bedre kjønnsbalanse i professorstillinger ved UiS.

Flere av personalet har bidratt med undervisning og veiledning på ulike undervisningsinstitusjoner, på Bachelor-, Master- og PhD-nivå. Museet var i ei uke vertskap for ti mastergradsstudenter i arkeologi fra Universitetet i Oslo (UiO). De fikk opplæring i innsamling og analyse av naturvitenskapelig materiale. To mastergradsstudenter fra UiO og NTNU hadde også praksisopphold ved museet.

Det ble avholdt tolv forskerforummøter vår og høst, der i alt seks av foredragsholderne var inviterte gjesteforelesere fra andre institusjoner i inn- og utland.

Tre vitenskapelige publikasjoner ble utgitt på museets forlag og foreligger i både trykt og digital form (Open access):

Selsing, L. 2016. Intentional fire management in the Holocene with emphasis on hunter-gatherers in the Mesolithic in South Norway. *AmS-Skrifter* 25.

Brun, W & Pedersen, E.S. (red.) 2016. Tverrfaglige perspektiver 3. *AmS-Varia* 58. Artikkelsamling.

Lillehammer, G. med flere. 2016. Kulturarv i nåtid og framtid. *AM-Profil* 8.

Forskningsrådet satte høsten 2015 i gang en evalueringen av humanistisk forskning i Norge, og våren 2016 leverte museet sitt bidrag til denne prosessen som ventes ferdig i 2017.

Sikring av kilder

Arkeologisk museum har etter Lov om kulturminner ansvar for å ta vare på gjenstander og naturvitenskapelig materiale fra førhistorisk tid og middelalder i Rogaland fylke. Bevaring og tilgjengeliggjøring av samlingene har høy prioritet ved museet. I 2016 fortsatte det omfattende kildesikringsprosjektet med revisjon av magasinene, innhenting av eldre restanser og digitalisering av foto. Framgangen i revisjonsarbeidet fortsatte, og det tas sikte på å ferdigstille del 1 (hovedprosjektet) innen utgangen av 2017. Alle dias og glassplater/nitratfilmer er allerede digitalisert, og digitalisering av de eldste rullefilmene er godt i gang. Tilnærmet 70 % av fotobasen er hittil web-publisert, mens så

å si alle gjenstandskataloger er tilgjengelige på nettet.

For å få en bedre og mer effektiv forvaltning av samlingene har Universitetsmuseenes IT-organisasjon (MUSIT) satt i gang arbeid med å utvikle ny IT-arkitektur. Alle universitetsmuseer er involvert i arbeidet, og flere av museets tilsatte har deltatt i ulike fag- og referansegrupper.

Hoveddelen av samlingens tilvekst utgjøres av gjenstander og naturvitenskapelig materiale fra arkeologiske undersøkelser. Fra privatpersoner ble det innlevert 70 gjenstandsfunn som bidrar til ny kunnskap om Rogalands forhistorie. Spesielt kan nevnes ei velbevart spenne fra merovingertid (år 570 til 800 e.Kr.) med dyreornamentikk; på den dekorerte flaten er det et intrikat mønster med dyr som vikler seg inn i hverandre. Fra før er det kun funnet seks av samme type i Rogaland, alle innlevert av metallsøkere de siste åra. Fra samme gård, Skeiseid i Tysvær kommune, ble det også levert inn et sverdslirebeslag som kan dateres til 300-tallet e.Kr., og det er grunn til å tro at beslaget har vært festet på en sverdslire til et sverd av høy kvalitet. Nevnes kan også en fin fingerring av gull fra perioden mellom 1100 og tidlig 1300-tall e.Kr., funnet på Kårhus i Vindafjord kommune, samt en sju gram tung betalingsring av gull fra folkevandringstid (400–570 e.Kr) funnet på Sætra i Tysvær kommune. Sist, men ikke minst – fra Strand i Strand kommune innkom en stor bronsenøkkel med kristen korsdekor. Nøkkelen er produsert på kontinentet i merovingertid og representerer trolig den eldste korsavbildingen i Rogaland.

Rogaland er et av områdene i landet med flest bergkunstlokaliteter. Det er registrert

Forskning i tall	2015	2016
Vitenskapelige nasjonale publiseringer	8	11
Internasjonale publiseringer	13	15
Vitenskapelige foredrag	50 ¹	33
Publiseringspoeng	23,6	28,7
Kongresser/seminarer på museet	1	1
Gjesteforelesninger på museet	7	6
Verv i internasjonale komiteer	1	1
EU-søknad	0	0
NFR-søknad	1	2

¹Tall for 2015 er korrigert fra 70 til 50.

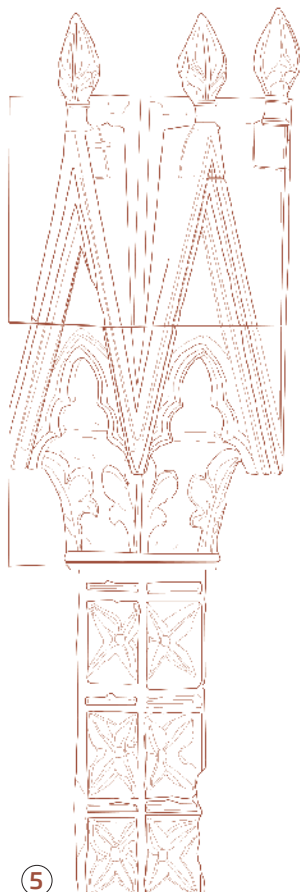

4

om lag 120 felt med figurer og/eller skålproper på fast fjell og løsblokker; den første lokaliteten ble dokumentert så tidlig som i 1866. Ennå skjer en viss tilvekst, og i 2016 varslet en grunneier om en ny lokalitet på Vestre Åmøy, Rennesøy kommune, bestående av skip samt fot- og ringfigurer. Bergkunst er en sårbar kulturminnetype som er spesielt utsatt for forvitring og menneskeskapt skader. Dokumentasjon, riktig skjøtsel og tilrettelegging er derfor nøkkelen til framtidig bevaring. Dette ble gjennomført for en rekke av lokalitetene gjennom tilskudd fra Riksantikvaren.

Rådgiver og aktør innen kulturminnevernet

2016 var et travelt år med høy aktivitet i fornminnevernet. I alt sju arkeologiske undersøkelser ble gjennomført, noen av disse strekker seg over to år og vil først bli avsluttet i 2017. Fra 2016-sesongen er det nok undersøkelsen av et stort røysfelt på Øvre Øksnevad i Klepp kommune som vil bli husket best. På dette høydedraget ble det avdekket spor etter forhistorisk bosetning og graver fra eldre bronsealder til jernalder, blant annet ble to store gravhauger utgravd.

5

Videre ble det gjennomført undersøkelser på Krossmoen/Helleland (Eigersund kommune), Bokn 1 og Bokn 2 (Bokn kommune), Veavågen (Karmøy kommune), Mosterøy (Rennesøy kommune) og på Tanangerhalvøya (Sola kommune). I alt var 22 arkeologer midlertidig tilsatt i stillinger knyttet til gjennomføring av undersøkelsene og etterarbeid.

Fornminneutvalget har behandlet 45 dispensasjonssaker fra Riksantikvaren og utformet prosjektbeskrivelser for 17 av disse sakene. Utvalget har i tillegg vært et rådgivende organ for Rogaland fylkeskommune og Riksantikvaren.

Konserveringsavdelingen

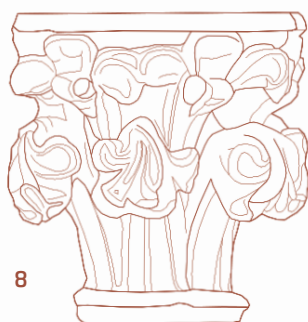
Konserveringsarbeidet ved museet omfatter arkeologisk konservering, naturvitenskapelige laboratorietjenester, steinkonservering og bygningsrestaurering, samt malerikonservering og bygningsundersøkelser. Avdelingen ble i 2016 styrket med en ny steinkonservator, en kulturminneforsker, en førsteamanuensis med kjemikerbakgrunn innen arkeometri og konserveringsforskning. I tillegg gjennomførte en rekrutteringsprosessen for ytterligere to restaureringsteknikere.

6

7

8

9

På grunn av redusert behov for arkeologisk konservering ble det mulig å intensivere arbeidet innen magasinrevisjon og kilde sikring, i tillegg til behandling av restanser og løsfunn. Kapasiteten for eksternfinansiert sortering av makrofossilprøver ble økt i løpet av året ved at flere medarbeidere har fått opplæring i arbeidet. I forbindelse med arkeologiske undersøkelser er det flottert ni jordprøver, sortert ca. 360 makrofossilprøver og preparert 184 pollenprøver. Nytt klimamålingsutstyr er installert i magasiner og i utstillinger, og klimamålingsoppdrag i Stavanger domkirke er utført gjennom hele året. Avdelingen har også hatt oppdrag for Vitenskapsmuseet, NTNU om fjerning av maling på helleristninger.

Etter at museet vant anbudskonkurransen Domkirken 2025–steinkonservering har steinkonserveringspersonalet siden mars for en stor del arbeidet med Stavanger domkirke. Dette 9-årige oppdraget, med et omfang på nærmere 40 årsverk for museet, skal være avsluttet innen 2025 i forbindelse med 900-årsjubileet for kirken og Stavanger by. Konsulentvirksomhet knyttet til bruk av kalkmørtel til muring og pussing, og bidrag til restaurering av brannskadd sørportal i

domkirken, er også utført. Rapport om restaureringen av Viste kirkeruin, Randaberg kommune på oppdrag fra Riksantikvaren ble ferdigstilt. Et brukket steinkors fra Eivindvik, Gulen kommune i Sogn og Fjordane er tatt inn til museet for å bli utstyrt med en stålstøtte, designet og laget i metallverkstedet. Dette skal monteres våren 2017.

Innen malerikonservering ble etterarbeid og rapportering etter konservering av malerier og kirkeinventar i Mariakirken i Bergen ferdigstilt. Konservering av prekestol og gallerifront i Strand kirke ble gjennomført. Det

ble ellers arbeidet i tråd med rammeavtale med Stavanger kunstmuseum, MUST. Avdelingen har deltatt i anbudskonkurranse om fargeundersøkelser i Skudeneshavn, drevet akkvisisjon og levert kostnadsoverslag på utvendige mørtel-, puss- og fargeundersøkelser for Kongsgata 47–49 i Stavanger. En avtale om klimaovervåking i Kvitsøy kirke i forbindelse med at altertavlen er utlånt fra Norsk folkemuseum, er avsluttet for museets del. Det er ellers foretatt ytterligere konsulentoppdrag, befaringer og forprosjekter i fylket og i Hordaland.

Planarkiv/topografisk arkiv

	2014	2015	2016
Registrerte dokumenter	727	1 063	954
Bildearkiv			
Billedatabase (skannede og nye bilder)	126 390	135 584	144 499
Web-publisert	52 770	68 000	97 746
Samlinger			
Bestand (museumsnummer)	13 331	13 481	13 745
Bestand (ant. gjenstander)	1 051 758	1 142 000	1 213 658
Magasinrevisjon			
Revisjon (gjenstandsposter)	262	2 280	2 186

Oversikt

Museumsstyret

Museumsstyret har ansvar for å fastsette overordnede mål, prioriteringer og strategier for museet innenfor rammer gitt i regelverk og overordnede nivåes beslutninger.

Museumsstyret har ti medlemmer og er sammensatt av seks ansattrepresentanter, to studentrepresentanter og to eksterne representanter.

Styret for perioden 28.04.2016–31.07.2019 har følgende sammensetning:

Leder: Tove Frantzen (ekstern)

Nesteder: Axel Christophersen (ekstern)

ØVRIGE FASTE MEDLEMMER:

Lisbeth Prøsch-Danielsen	ansattrepresentant	Undervisnings- og forskningspersonale
Trond Meling	ansattrepresentant	Undervisnings- og forskningspersonale
Eli-Christine Soltvedt	ansattrepresentant	Undervisnings- og forskningspersonale
Krister Eilertsen	ansattrepresentant	Undervisnings- og forskningspersonale
Anne Ytterdal	ansattrepresentant	Teknisk-administrativt personale
Håkon Reiersen	ansattrepresentant	Teknisk-administrativt personale
Maja Langrusten	studentrepresentant til 30.06.16	
Christer S. Skretting	studentrepresentant til 30.06.16	

VARAMEDLEMMER:

Hallgeir H. Langeland	1. vara eksterne medlemmer
Lotte Hedeager	2. vara eksterne medlemmer
Anne Kari Skår	1. vara Undervisnings- og forskningspersonale
Erik Daniel Fredh	2. vara Undervisnings- og forskningspersonale
Sara Westling	3. vara Undervisnings- og forskningspersonale
Gitte Kjeldsen	4. vara Undervisnings- og forskningspersonale
Ellen Tjørnholm Bøe	1. vara Teknisk-administrativt personale
Bodil I. Svendsen	2. vara Teknisk-administrativt personale

ADMINISTRASJON:

Ole Madsen

Tor Vestrheim

Personalet

I 2016 hadde museet 76 stillinger fordelt på 88 ansatte. Ca. 10 % av disse er midlertidig ansatte (inkl. vikarer). I feltsesongen var 22 feltarkeologer midlertidig ansatt i forbindelse med undersøkelsene, mens publikumstilbudet hadde vel 20 deltidsansatte, med en topp i sommersesongen.

Det tiltrådte tre nye medarbeidere i faste stillinger og 14 i midlertidige stillinger/vikariater, herav to stipendiater (en tredje stipendiat ble ansatt med tiltredelse i februar 2017). Tre midlertidig ansatte avsluttet sitt arbeidsforhold og fem gikk av med alderspensjon. Gjennomsnittlig pensjonsalder ved AM er 67 år.

En fast ansatt paleobotaniker ble i 2016 tilkjent førstestilling (forsker i kode 1109), og en fast ansatt førsteamanuensis ble tilkjent professorkompetanse.

66 % av de ansatte er kvinner. 27 personer er ansatt i vitenskapelige stillinger. Museumsfaglige stillinger og administrasjon utgjør 40,5 årsverk. To personer var tilknyttet museet gjennom ulike tiltak/arbeidstrening i løpet av året, og fire studenter hadde praksisplass ved museet.

TABELLEN VISER TALLENE PÅ ÅRSVERK VED UTGANGEN AV ÅRET:

Årsverk	2013	2014	2015	2016
Alle stillinger	67,6	68,6	71,6	76,0

HMS

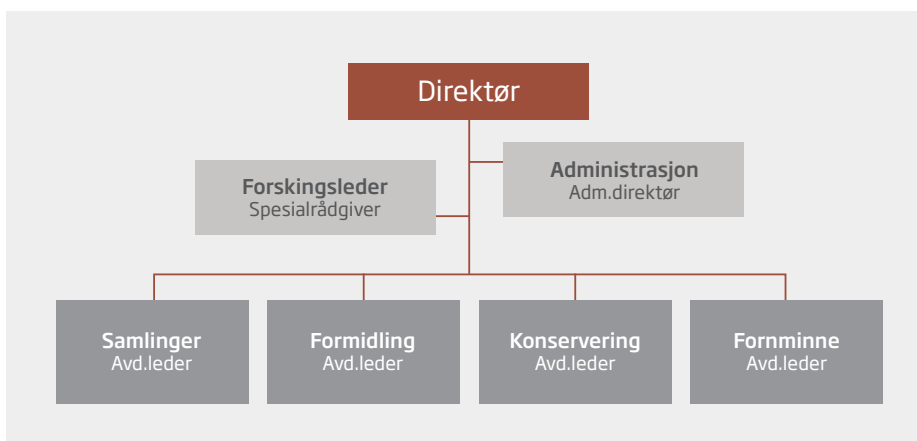
Som IA-bedrift (inkluderende arbeidsliv) har museet som mål å føre en personalpolitikk som fremmer motivasjon og læreevne og som tar vare på helse og trivsel. En er opptatt av systematisk oppfølging av arbeidsmiljøet på ulike måter. Annet hvert år gjennomføres en medarbeiderundersøkelse som har som formål å bidra til å skape, opprettholde og videreutvikle et godt arbeidsmiljø.

Sykefraværet i 2016 var på 3,52 %, en nedgang på 2,15 % fra året før. Sykefraværet følges systematisk opp i henhold til rutine for UiS og i samarbeid med NAV. Det fysiske arbeidsmiljøet følges opp bl.a. i samarbeid med bedriftshelsetjenesten. Vi har også et sterkt fokus på tilrettelegging av arbeid i felt.

Økonomi

Museet får sin basisbevilgning over statsbudsjettet som en del av universitetets

Organisasjonsplan per 1.1.2016

TABELLEN VISER TALL FRA REGNSKAPET I PERIODEN 2014–2016

Regnskap	2014	2015	2016
Bevilgning	33,7	37,6	39,8
Ekstraordinære bevilgninger	2,0	1,1	2,0
Egeninntekter	2,7	3,1	2,9
Egenandel prosjekter	- 0,4	- 0,4	- 0,2
Investeringer	- 0,9	- 3,5	- 2,8
Inntekter	37,1	37,9	41,7
Lønn	-38,0	- 40,1	- 42,2
Vareforbruk	- 0,5	- 0,4	- 0,6
Varer og tjenester	- 5,2	- 5,9	- 6,8
Reisekostnader	- 0,9	- 1,1	- 1,5
Interne overføringer	- 0,1	0,7	0,6
Overhead	10,1	8,0	10,3
Kostnader	-34,6	-38,8	-41,6
Resultat	2,5	- 0,9	0,1

bevilgning. I tillegg har museet oppgaver i medhold av lov om kulturminner, konserveringsoppdrag og omsetning fra en rekke aktiviteter.

Investeringene i 2016 var betydelige (2,8 mill. kroner). Hovedposter var montere, digitale geo-stasjoner, kontorinnredninger/-ombygginger, IT, fysiske og elektroniske sikringsystemer, lupe, ombygginger, nye basisutstillinger etc.

Samlete kostnader, medregnet eksternt finansierte oppdrag, var på 77,3 mill. kroner, mens den ordinære bevilgningen var ca. 39,8 mill. kroner.

Årsregnskapet viser at museets basisfinansierte virksomhet var i balanse i 2016.

Tabellen under viser tall fra regnskapet i perioden 2014–2016.

Bygg

Arkeologisk museum disponerer vel 9000 kvadratmeter fordelt på hovedbygg, lager og utleiebolig. I forbindelse med planene om nytt magasin- og formidlingsbygg kjøpte Statsbygg tre bolighus i museumskvartalet og eier med dette hele kvartalet. Statsbygg har ansvar for bygg med faste tekniske anlegg, mens museet selv eier inventar og utstyr.

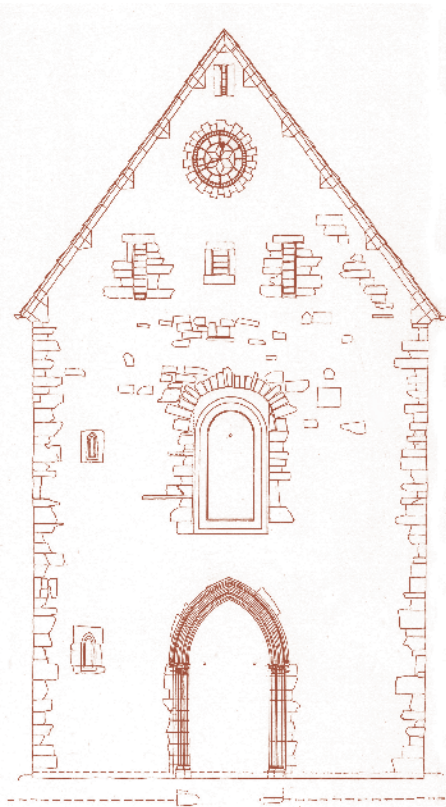
Byggearbeidet på besøkscenteret på Jernaldergarden startet i desember. Bygget vil være på ca. 800 kvm.

I samarbeid med Statsbygg, arkitekt og konsulenter ble det arbeidet med planer for en oppgradering av 3. etasje i A-fløyen (laboratorier og atelierer). Mot slutten av året ble arbeidet med bygging av et nytt kjølerom for naturvitenskapelige prøver startet. Videre foregår det en oppgradering av det elektriske anlegget i utstillingsarealer for bl.a. å kunne få en større fleksibilitet i belysningen i disse områdene.

Domkirken mot 2025

OO RAGNHILD NORDAHL NÆSS

12

Stavanger domkirke har sett 45 generasjoner komme og gå. Den er Norges mest autentiske middelalderkatedral, og svært mye av uttrykk, teknologi og materialer er originalt.

Fram mot 2025 skal Stavanger domkirke gjennom en omfattende restaurering.

Domkirken og Bispekapellet er fredet etter Kulturminneloven, og Riksantikvaren er vernemyndighet. På oppdrag fra Stavanger kirkelige fellesråd laget Arkitektkontoret Schjelderup & Gram AS i 2013 en helhetlig restaureringsplan for Domkirken. Planen er svært omfattende og tar for seg alt fra inn klima og interiør, elektrisitet og vinduer, til kleberstein og spirene på toppen av kirken.

I 2016 ble det klart at Arkeologisk museum skal stå for restaureringen av all kleberstein på hele Domkirken. Oppdraget er verdt 50 millioner kroner og vil gå helt fram til 2025. Dette gir dermed museet muligheten til å bygge opp enda sterkere kompetanse på steinkonservering.

Dette arbeidet begynte egentlig allerede i 2014, da museet måtte inn på et hasteoppdrag på vestfasaden. Det var oppdaget store sprekkdannelser, med fare for at stein kunne ramle ned. Men etter dette måtte hele oppdraget ut på anbud, et anbud som museet vant.

I 2016 har arbeidet blant annet bestått av dokumentasjon av tilstanden på Domkirkens østfasade. Steinkonservatorene ved AM har på bakgrunn av disse tilstandsvurderingene

sendt forslag til behandling av skadene for godkjenning hos Riksantikvaren.

– Enkelte steder har murverket dårlig tilstand, sier steinkonservator Ann Meeks. Hun forteller at det er med stor ærbødighet hun arbeider med Domkirken. Og selv om noen av steinene, eller deler av steiner, må erstattes, presiserer hun at det skal gjøres minst mulig inngrep i originale strukturer. Dette fremholder både Arkeologisk museum og restaureringsplanen til arkitektene som et vesentlig prinsipp. Etter planen tar det tre år å restaurere østfasaden.

Et annet av årets prosjekter har vært et prøvefelt for kalking av Domkirken. Tre ulike prøvefelt for hvitkalking er laget på sørtårnets sørvegg. Disse skal stå eksponert for vær og vind minst en vinter mens utviklingen følges nøye. Det er ikke vedtatt at Domkirken skal kalkes hvit, men målet med en eventuell kalking er at kalken skal beskytte murverket.

– Det er en enkel og også billig måte å bevare murverket på. Kalking vil holde Domkirken tørr og hindre skader på steinen, sier restaureringstekniker og tradisjonsmurer George Murphy.

Konservingsavdelingen på Arkeologisk museum har ansatt flere personer i Domkirkeprosjektet i 2016. Nå er to steinkonservatorer og fire restaureringsteknikere tilknyttet prosjektet, samt tre kulturminneforskere som også skal arbeide med Domkirken deler av tiden.

13

14

Forsidefoto: Stavanger domkirke er Norges mest autentiske middelalderkatedral. Her settes stillas opp på Domkirkens østfasade slik at de store restaureringsarbeidene kan starte.

1. Restaureringstekniker Geir Magnussen i gang med å løsne en jernbolt fra tidligere restaurering.
2. Gamle sementreparasjoner fra gesims på østfasaden fjernes.
3. Skisse av bygghytte som reises våren 2017 mellom Domkirkens kor og bispekapellet (sett fra sørvest), tegnet av Schjelderup & Gram.
4. Restaureringstekniker George Murphy i gang med demontering av steinspir (fialpyramide/miniaturtårn).
5. Eksempel på fialpyramide/miniaturtårn på skulpturnisje, østfasaden.
6. Steinkonservator Ann Meeks fjerner sementfuger på vestfasadegesimsen.
7. og 9. Skadet toppblomst demontert for å bli kopiert i steinhuggerverkstedet.
8. Steinkapitel fra østfasaden.
10. Fra toppen av det nyreiste stillaset er det god utsikt over Vågen (mot nordvest).
11. Del av steinkapitel fra østfasaden.
12. Domkirkenes vestfasade. Tegning: Gerhard Fischer.
13. og 14. Demonteringsarbeid på stillaset på østfasaden.
15. George og Geir – to stolte restaureringsteknikere.

Baksidefoto: Steinkonservator Ann Meeks heiser ned demontert korsblomst.

Alle foto: Arkeologisk museum, UiS.

Illustrasjonene nr. 5, 8 og 11 er detaljer fra oppmålingstegning av Marcin Gladki.

OL

ARKEOLOGISK
MUSEUM

www.arkeologiskmuseum.no
ISBN 978-82-7760-172-4